

Warszawa, dnia 28 grudnia 2018 r.

Stanowisko
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych
w przedmiocie możliwości wykonywania przez radcę prawnego
usług w zakresie świadczenia pomocy prawnej za pomocą tzw. sklepu internetowego

1. Niniejsze stanowisko zostało przyjęte w odpowiedzi na pytania radcy prawnego:

„Czy radca prawny wykonujący zawód w formie kancelarii prawnej może prowadzić poprzez domenę internetową sklep internetowy oferujący produkty w postaci usług prawnych w ramach obowiązującego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz pozostałych przepisów regulujących wykonywanie zawodu radcy prawnego? Pod pojęciem oferowany produktów w postaci usług prawnych należy przyjąć:

- 1. zakup przez klienta określonej liczby godzin usługi prawnej na zrealizowanie zlecenia,*
- 2. zakup przez klienta wzoru dokumentu/pisma/umowy/rejestracji podmiotu itp.,*
- 3. zakup przez klienta pakietu usług prawnych na określoną liczbę godzin lub za określony ryczałt itp.*

Czy w ramach zakupionej usługi prawnej za pośrednictwem sklepu internetowego klient może dokonać płatności online przy pomocy takich serwisów jak paypal, dotpay, przelew24 itp.?

2. Według Wikipedii, sklep internetowy, to serwis internetowy dający możliwość kupowania i sprzedawania produktów przez Internet, jedna z form handlu elektronicznego. Pojęcie „sklep internetowy” jest obecne w systemie prawnym, jakkolwiek brak jego legalnej definicji. Brak również legalnej definicji pojęcia „handel elektroniczny”, chociaż w systemie prawa Unii Europejskiej zasady obowiązujące w zakresie desygnatu tego pojęcia formułuje dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) - Dz.U. UE.L.2000.178.1. W prawie krajowym dyrektywa została wdrożona przez ustawę z dn. 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U.2017.1219 ze zm.).

3. Stosownie do tezy 32 założeń dyrektywy, „aby zlikwidować bariery w rozwoju usług transgranicznych we Wspólnocie, które wykonujący zawody regulowane mogliby oferować przez Internet, konieczne jest, aby przestrzeganie przepisów zawodowych przewidzianych dla ochrony przede wszystkim konsumenta lub zdrowia publicznego było zagwarantowane na poziomie wspólnotowym; kodeksy postępowania na poziomie wspólnotowym stanowią najlepszy środek określenia reguł etyki zawodowej mających zastosowanie w przypadku informacji handlowej; należy wspierać ich opracowywanie lub, w stosownych przypadkach, ich przyjmowanie, bez wpływu na autonomię organów i organizacji zawodowych.”

4. Zawód radcy prawnego jest zawodem regulowanym, stosownie do definicji z art. 5 pkt 4 ustawy z dn. 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U.2016.65), wdrażającej dyrektywę 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U.UE.L 2005.255.22). Według tej definicji, zawód regulowany – „to zespół czynności zawodowych, których wykonywanie jest uzależnione od posiadania określonych w

przepisach regulacyjnych formalnych kwalifikacji niezbędnych do wykonywania tych czynności zawodowych oraz, o ile jest to wymagane, od spełnienia innych warunków określonych w tych przepisach". Definicja powtarza regulację z art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy: "zawód regulowany": działalność zawodowa lub zespół działalności zawodowych, których podjęcie, wykonywanie, lub jeden ze sposobów wykonywania wymaga, bezpośrednio bądź pośrednio, na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych; w szczególności używanie tytułu zawodowego zastrzeżonego na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dla osób posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe stanowi sposób wykonywania działalności zawodowej".

(Dyrektywa o handlu elektronicznym odwołuje się do definicji zawodu regulowanego z dyrektyw Rady: 89/48/EWG z dn. 21 grudnia 1988 r. w sprawie ogólnego systemu uznawania dyplomów ukończenia studiów wyższych, przyznawanych po ukończeniu kształcenia i szkolenia zawodowego trwających co najmniej trzy lata i 92/51/EWG z dn. 18 czerwca 1992 r. w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania kształcenia i szkolenia zawodowego, uzupełniającej dyrektywę 89/48/EWG. Po myśli art. 62 dyrektywy 2005/36/WE, dyrektywy 89/48/EWG i 92/51/EWG zostały uchylone z dniem 20 października 2007 r., a odesłania do uchylonych dyrektyw są rozumiane są jako odesłania do tej nowej dyrektywy.)

Wobec tego, założenie 32 dyrektywy, o jakim mowa wyżej pkt 3 znajduje oczywiste odniesienie do zawodu radcy prawnego.

5. Przepisy ustawy z dn. 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. 2018.2115) statuuje zasady wykonywania zawodu przewidują, że może być on wykonywany w ramach stosunku pracy, w kancelarii radcy prawnego, w oparciu o umowę cywilnoprawną albo w spółkach osobowych (art. 8 ust. 1). Ustawa nie zawiera regulacji kształtujących techniczne, czy logistyczne wymagania wykonywania zawodu w formach wskazanych w art. 8 ust. 1 ustawy. Zagadnienia te znajdują odniesienia normatywne w aktach prawa wewnętrznego samorządu zawodowego radców prawnych, w tym zwłaszcza – Kodeksie Etyki Radcy Prawnego (uchwała nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dn. 22 listopada 2014 r. – dalej „KERP”) oraz Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego (uchwała nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dn. 13 czerwca 2015 r. – dalej „rwz”).

6. Stosownie do art. 33 KERP, każde działanie radcy prawnego będące bezpośrednią propozycją zawarcia umowy z konkretnym klientem, bez względu na formę i środki techniczne jest definiowane jako pozyskiwanie klientów. „Radca prawny może pozyskiwać klientów w sposób zgodny z prawem, dobrymi obyczajami i z poszanowaniem godności zawodu.” (ust. 2). Natomiast po myśli art. 35 KERP:

„Radca prawny może informować o wykonywaniu zawodu, pozyskiwać klientów oraz wykonywać czynności zawodowe drogą elektroniczną, jeśli:

- 1) jest zawsze jednoznacznie identyfikowalny jako nadawca lub odbiorca, w szczególności poprzez adresy poczty elektronicznej lub inne identyfikatory;*
- 2) nie korzysta z drogi elektronicznej w sposób anonimowy lub na rzecz osób, których nie można jednoznacznie zidentyfikować jako konkretnych klientów lub odbiorców czy nadawców w komunikacji, w szczególności w Internecie;*
- 3) nie korzysta z form aktywności dostępnych drogą elektroniczną w sposób sprzeczny z prawem, dobrymi obyczajami i zasadami Kodeksu, w szczególności tworząc rozwiązania skutkujące nieprawdziwymi, wprowadzającymi w błąd, ocennymi oznaczeniami lub informacjami, lub w sposób utrudniający innym radcom prawnym dostęp do rynku;*

4) korzysta z form aktywności dostępnych drogą elektroniczną w sposób gwarantujący oddzielenie wykonywania zawodu od swoich prywatnych przekonań, poglądów, postaw i działań oraz innej działalności zawodowej;

5) nie wydaje, nie inspiruje lub nie płaci osobom trzecim za wydawanie pozytywnych lub negatywnych opinii, komentarzy, poleceń, rekomendacji bądź referencji dotyczących wykonywania zawodu przez siebie lub inne osoby, z którymi może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód, w szczególności w sposób anonimowy, nieprawdziwy lub wprowadzający w błąd;

6) poprzez okresową archiwizacją zabezpiecza i dba o dostępność danych przetwarzanych drogą elektroniczną;

7) chroni tajemnicę zawodową, informując w treści korespondencji elektronicznej o jej poufnym charakterze; zabezpieczenie uznaje się za należyte, jeżeli klient po uprzednim poinformowaniu go o zagrożeniach związanych z korzystaniem z drogi elektronicznej, domyślnie lub wyraźnie zaakceptował stosowane w komunikacji z nim środki, techniki, sposoby, systemy lub standardy komunikacji elektronicznej."

Natomiast art. 31 ust. 2 i 3 i art. 32 KERP stanowią, że:

2. Informowaniem jest inicjowane przez radcę prawnego działanie niestanowiące bezpośredniej propozycji zawarcia umowy z konkretnym klientem, bez względu na jego formę, treść i środki techniczne.

3. Informacja może zawierać w szczególności następujące dane:

1) imię i nazwisko (wraz ze zdjęciem), życiorys zawodowy, posiadane tytuły zawodowe (w tym również uprawniające do wykonywania innego zawodu zaufania publicznego), stopnie i tytuły naukowe, kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności zawodowe wynikające z dotychczasowej praktyki zawodowej, pełnionych funkcji i zajmowanych stanowisk, możliwość świadczenia pomocy prawnej w językach obcych, preferowane zakresy praktyki zawodowej, datę rozpoczęcia działalności kancelarii lub spółki, wykaz publikacji związanych z zawodem, przyznane tytuły lub nagrody związane z wykonywaniem zawodu;

2) logotyp Krajowej Izby Radców Prawnych, wskazanie prawnej formy wykonywania zawodu wraz z oznaczeniem indywidualizującym siedzibę i adres kancelarii (jej lokalizację i dojazd), formę kontaktów z klientem (w tym komunikacji elektronicznej), zasady świadczenia pomocy prawnej, zasady kształtowania wynagrodzenia (w tym jego formy lub wysokość), nazwiska współników i zawody wykonywane przez nich w kancelarii, wskazanie osób lub spółek, z którymi radca prawny stale współpracuje, w tym również wykonujące usługi związane ze świadczeniem pomocy prawnej, wysokość sumy posiadanego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności zawodowych;

3) o prowadzeniu przez radcę prawnego innej dopuszczalnej działalności pozostającej w związku ze świadczeniem pomocy prawnej;

4) przydatne w tworzeniu, utrzymaniu, poszerzaniu zaufania i dobrej relacji z klientem, a także pozytywnego wizerunku radcy prawnego, obejmujące w szczególności informowanie o misji, strategii i profilu działania kancelarii, zasadach współpracy z klientem, zasadach i trybie składania skarg lub reklamacji, udogodnieniach dla klienta;

5) o uczestniczeniu w rankingach prawniczych i zajętych miejscach – jeżeli są one prowadzone zgodnie z zasadami ustalonymi uchwałą właściwego organu samorządu radców prawnych;

6) o referencjach, rekomendacjach, rodzajach prowadzonych spraw, transakcji lub procesów oraz wynikach finansowych kancelarii.

Zakazane jest informowanie sprzeczne z prawem, dobrymi obyczajami lub naruszające godność zawodu radcy prawnego, a w szczególności:

- 1) niezgodne z rzeczywistością lub wprowadzające w błąd;*
- 2) naruszające tajemnicę zawodową;*
- 3) ograniczające klientowi swobodę wyboru, polegające na powoływaniu się na osobiste wpływy lub znajomości, wykorzystywaniu łatwowierności lub przymusowego położenia, nadużyciu zaufania, wywieraniu presji, udzielaniu nierzetelnych obietnic lub gwarancji;*
- 4) narzucające się, w szczególności poprzez naruszenie sfery prywatności;*
- 5) zawierające bezpośrednie porównywanie jakości czynności zawodowych z czynnościami innych, możliwych do identyfikacji osób;*
- 6) zawierające wykaz klientów lub dane umożliwiające ich identyfikację – o ile nie wyrazili na to zgody; radca prawny nie może jednak informować o klientach oraz o prowadzonych w ich imieniu sprawach karnych, karnych skarbowych, o wykroczenia, rodzinnych i opiekuńczych.”*

Przepisy powyższe są zbieżne z regulacją art. 2.6.1 Kodeksu Etyki Prawników Europejskich z dn. 28 października 1988 r. (ze zm.), według której: „Prawnik jest upoważniony do informowania społeczeństwa o swojej działalności pod warunkiem, że informacja jest dokładna i nie wprowadza w błąd oraz jest udzielana z zachowaniem obowiązku poufności i pozostałych wartości zawodowych .”

7. W zakresie istotnym dla poszukiwania odpowiedzi na zapytanie wskazane w pkt.1, Regulaminu wykonywania zawodu zawiera w szczególności następujące regulacje:

„§ 6.1. Radca prawny ma obowiązek podjąć wszelkie niezbędne czynności w celu zapewnienia przestrzegania zakazu ujawniania informacji objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego przez osoby niezwiązane tajemnicą zawodową na mocy ustawy, z pomocą których radca prawny wykonuje czynności związane ze świadczeniem pomocy prawnej.

§ 10.1. Radca prawny powinien zapewnić należyte warunki przechowywania dokumentów związanych z prowadzeniem sprawy, zabezpieczając je przed zniszczeniem, zaginięciem i przed dostępem osób niepowołanych.

2. Sposób postępowania z dokumentami związanymi z prowadzeniem sprawy po zakończeniu zlecenia powinien być ustalony z klientem. W braku takiego ustalenia oraz w przypadku niezgłoszenia przez klienta żądania zwrotu powierzonych mu dokumentów, związanych z prowadzeniem sprawy, radca prawny po wykonaniu zlecenia powinien wezwać klienta do odbioru tych dokumentów, przy czym może zachować ich kopie.”

8. Stosownie do art. 8 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną:

„1. Usługodawca:

1) określa regulamin świadczenia usług drogą elektroniczną, zwany dalej "regulaminem";

2) nieodpłatnie udostępnia usługobiorcy regulamin przed zawarciem umowy o świadczenie takich usług, a także - na jego żądanie - w taki sposób, który umożliwia pozyskanie, odtwarzanie i utrwalanie treści regulaminu za pomocą systemu teleinformatycznego, którym posługuje się usługobiorca.

2. Usługobiorca nie jest związany tymi postanowieniami regulaminu, które nie zostały mu udostępnione w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Regulamin określa w szczególności:

1) rodzaje i zakres usług świadczonych drogą elektroniczną;

2) warunki świadczenia usług drogą elektroniczną, w tym:

a) wymagania techniczne niezbędne do współpracy z systemem teleinformatycznym, którym posługuje się usługodawca,

b) zakaz dostarczania przez usługobiorcę treści o charakterze bezprawnym;

3) warunki zawierania i rozwiązywania umów o świadczenie usług drogą elektroniczną;

4) tryb postępowania reklamacyjnego.

4. Usługodawca świadczy usługi drogą elektroniczną zgodnie z regulaminem.”

Natomiast po myśli art. 5 – 6 tej ustawy:

„Art. 5.1. Usługodawca podaje, w sposób wyraźny, jednoznaczny i bezpośrednio dostępny poprzez system teleinformatyczny, którym posługuje się usługobiorca, informacje podstawowe określone w ust. 2-5.

2. Usługodawca podaje:

1) adresy elektroniczne;

2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę lub firmę oraz siedzibę i adres.

(...)

5. Jeżeli usługodawcą jest osoba fizyczna, której prawo do wykonywania zawodu jest uzależnione od spełnienia określonych w odrębnych ustawach wymagań, podaje również:

1) w przypadku ustanowienia pełnomocnika, jego imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo jego nazwę lub firmę oraz siedzibę i adres;

2) samorząd zawodowy, do którego należy;

3) tytuł zawodowy, którego używa, oraz państwo, w którym został on przyznany;

4) numer w rejestrze publicznym, do którego jest wpisany wraz ze wskazaniem nazwy rejestru i organu prowadzącego rejestr;

5) informację o istnieniu właściwych dla danego zawodu zasad etyki zawodowej oraz o sposobie dostępu do tych zasad.

Art. 6. Usługodawca jest obowiązany zapewnić usługobiorcy dostęp do aktualnej informacji o:

1) szczególnych zagrożeniach związanych z korzystaniem z usługi świadczonej drogą elektroniczną;

2) funkcji i celu oprogramowania lub danych niebędących składnikiem treści usługi, wprowadzanych przez usługodawcę do systemu teleinformatycznego, którym posługuje się usługobiorca.”

Wreszcie, podkreślenia wymagają przepisy ustawy odnoszące się kwestii ochrony i przetwarzania danych osobowych. Zasadnicze znaczenie mają tu następujące regulacje:

„Art. 16. 1. Do przetwarzania danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922), w związku ze

świadczeniem usług drogą elektroniczną, stosuje się przepisy tej ustawy, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

2. Dane osobowe podlegają ochronie przewidzianej w niniejszym rozdziale w zakresie ich przetwarzania niezależnie od tego, czy jest ono dokonywane w zbiorach danych.

Art. 17. Dane osobowe usługobiorcy mogą być przetwarzane przez usługodawcę w celu i zakresie określonym w niniejszej ustawie.

Art. 18.1. Usługodawca może przetwarzać następujące dane osobowe usługobiorcy niezbędne do nawiązania, ukształtowania treści, zmiany lub rozwiązania stosunku prawnego między nimi:

- 1) nazwisko i imiona usługobiorcy;
- 2) numer ewidencyjny PESEL lub - gdy ten numer nie został nadany - numer paszportu, dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) adres zameldowania na pobyt stały;
- 4) adres do korespondencji, jeżeli jest inny niż adres, o którym mowa w pkt 3;
- 5) dane służące do weryfikacji podpisu elektronicznego usługobiorcy;
- 6) adresy elektroniczne usługobiorcy.

2. W celu realizacji umów lub dokonania innej czynności prawnej z usługobiorcą, usługodawca może przetwarzać inne dane niezbędne ze względu na właściwość świadczonej usługi lub sposób jej rozliczenia.

3. Usługodawca wyróżnia i oznacza te spośród danych, o których mowa w ust. 2, jako dane, których podanie jest niezbędne do świadczenia usługi drogą elektroniczną zgodnie z art. 22 ust. 1.

4. Usługodawca może przetwarzać, za zgodą usługobiorcy i dla celów określonych w art. 19 ust. 2 pkt 2, inne dane dotyczące usługobiorcy, które nie są niezbędne do świadczenia usługi drogą elektroniczną.

5. Usługodawca może przetwarzać następujące dane charakteryzujące sposób korzystania przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną (dane eksploatacyjne):

- 1) oznaczenia identyfikujące usługobiorcę nadawane na podstawie danych, o których mowa w ust. 1;
- 2) oznaczenia identyfikujące zakończenie sieci telekomunikacyjnej lub system teleinformatyczny, z którego korzystał usługobiorca;
- 3) informacje o rozpoczęciu, zakończeniu oraz zakresie każdorazowego korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną;
- 4) informacje o skorzystaniu przez usługobiorcę z usług świadczonych drogą elektroniczną.

6. Usługodawca nieodpłatnie udostępnia dane, o których mowa w ust. 1-5, organom państwa uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów na potrzeby prowadzonych przez nie postępowań.

Art. 19.1. Usługodawca nie może przetwarzać danych osobowych usługobiorcy po zakończeniu korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Po zakończeniu korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną usługodawca, na zasadach określonych w ust. 3-5, może przetwarzać tylko te spośród danych określonych w art. 18, które są:

1) niezbędne do rozliczenia usługi oraz dochodzenia roszczeń z tytułu płatności za korzystanie z usługi;

2) niezbędne do celów reklamy, badania rynku oraz zachowań i preferencji usługobiorców z przeznaczeniem wyników tych badań na potrzeby polepszenia jakości usług świadczonych przez usługodawcę, za zgodą usługobiorcy;

3) niezbędne do wyjaśnienia okoliczności niedozwolonego korzystania z usługi, o którym mowa w art. 21 ust. 1;

4) dopuszczone do przetwarzania na podstawie odrębnych ustaw lub umowy.

3. Rozliczenie usługi świadczonej drogą elektroniczną przedstawione usługobiorcy nie może ujawniać rodzaju, czasu trwania, częstotliwości i innych parametrów technicznych poszczególnych usług, z których skorzystał usługobiorca, chyba że zażądał on szczegółowych informacji w tym zakresie.

4. Dla celów, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dopuszcza się jedynie zestawianie danych wymienionych w art. 18 ust. 4 i 5 dotyczących korzystania przez usługobiorcę z różnych usług świadczonych drogą elektroniczną, pod warunkiem usunięcia wszelkich oznaczeń identyfikujących usługobiorcę lub zakończenie sieci telekomunikacyjnej albo system teleinformatyczny, z którego korzystał (anonimizacja danych), chyba że usługobiorca wyraził uprzednio zgodę na nieusuwanie tych oznaczeń.

5. Usługodawca nie może zestawiać danych osobowych usługobiorcy z przybranym przez niego pseudonimem.

Art. 20.1. Usługodawca, który przetwarza dane osobowe usługobiorcy, jest obowiązany zapewnić usługobiorcy dostęp do aktualnej informacji o:

1) możliwości korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną anonimowo lub z wykorzystaniem pseudonimu, o ile są spełnione warunki określone w art. 22 ust. 2;

2) udostępnianych przez usługodawcę środkach technicznych zapobiegających pozyskiwaniu i modyfikowaniu przez osoby nieuprawnione, danych osobowych przesyłanych drogą elektroniczną;

3) podmiocie, któremu powierza przetwarzanie danych, ich zakresie i zamierzonym terminie przekazania, jeżeli usługodawca zawarł z tym podmiotem umowę o powierzenie do przetwarzania danych, o których mowa w art. 18 ust. 1, 2, 4 i 5.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, powinny być dla usługobiorcy stale i łatwo dostępne za pomocą systemu teleinformatycznego, którym się posługuje.

Art. 21.1. W przypadku uzyskania przez usługodawcę wiadomości o korzystaniu przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną niezgodnie z regulaminem lub z obowiązującymi przepisami (niedozwolone korzystanie), usługodawca może przetwarzać dane osobowe usługobiorcy w zakresie niezbędnym do ustalenia odpowiedzialności usługobiorcy, pod warunkiem że utwali dla celów dowodowych fakt uzyskania oraz treść tych wiadomości.

2. Usługodawca może powiadomić usługobiorcę o jego nieuprawnionych działaniach z żądaniem ich niezwłocznego zaprzestania, a także o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 22.1. Odmowa świadczenia usługi drogą elektroniczną z powodu nieudostępnienia przez usługobiorcę danych, o których mowa w art. 18 ust. 1 i 2, jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy przetwarzanie tych danych jest niezbędne ze względu na sposób funkcjonowania systemu teleinformatycznego zapewniającego świadczenie usługi drogą elektroniczną lub właściwość usługi albo wynika z odrębnych ustaw.

2. Usługodawca umożliwia usługobiorcy korzystanie z usługi lub uiszczanie opłat za nią, jeżeli usługa świadczona drogą elektroniczną jest odpłatna, w sposób anonimowy albo przy użyciu pseudonimu, o ile jest to technicznie możliwe oraz zwyczajowo przyjęte.”

Oczywiście nieaktualne jest odwołanie w art. 16 ust. 1 do ustawy z dn. 20 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, co jednakże nie umniejsza obowiązków w tym zakresie nałożonych na usługodawcę ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną, a nadto nową ustawą z dn. 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2018.1000) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dn. 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.U.E.L 106.119.1).

9. Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną definiuje pojęcie informacji handlowej poprzez uznanie, że rozumie się przez nią „każdą informację przeznaczoną bezpośrednio lub pośrednio do promowania towarów, usług lub wizerunku przedsiębiorcy lub osoby wykonującej zawód, której prawo do wykonywania zawodu jest uzależnione od spełnienia wymagań określonych w odrębnych ustawach, z wyłączeniem informacji umożliwiającej porozumiewanie się za pomocą środków komunikacji elektronicznej z określoną osobą oraz informacji o towarach i usługach nie służącej osiągnięciu efektu handlowego pożądanego przez podmiot, który zleca jej rozpowszechnianie, w szczególności bez wynagrodzenia lub innych korzyści od producentów, sprzedawców i świadczących usługi” (art. 2 pkt 2).

Załącznikiem przy tym wymaga, że w art. 15 i 21 ustawy przewidziano karne za wykroczenia polegające na zaniechaniu wypełniania obowiązków informacyjnych oraz przesyłania za pomocą środków komunikacji elektronicznej informacji handlowych niezamówionych.

10. Kwestia wykorzystania narzędzi informatycznych w wykonywaniu usług prawniczych pozostaje w stałym zainteresowaniu CCBE. Jak wynika z informacji z posiedzenia grupy roboczej ds. platform internetowych z dn. 19 stycznia 2018 r., odbytego w Brukseli, zaproponowano na nim następujący katalog wytycznych w tym zakresie:

1. Prawnik korzystający ze strony internetowej w celu pozyskania klientów lub świadczenia pomocy prawnej powinien zawsze przestrzegać obowiązujących go zasad etyki zawodowej.

2. Używanie lub korzystanie przez prawnika ze strony internetowej nie powinno nigdy wpływać na jego niezależność. W związku z tym prawnik nie może wyrazić zgody na jakąkolwiek ingerencję podmiotu prowadzącego stronę internetową w jego relację z klientem.

3. Prawnik powinien zawsze mieć możliwość bezpośredniego kontaktu z klientem w sposób zapewniający przestrzeganie tajemnicy zawodowej i unikanie konfliktu interesów.

4. Prawnik powinien weryfikować treść informacji o nim dostępnej online. Informacja musi być jasna i precyzyjna, musi wskazywać tytuł zawodowy prawnika i samorząd, którego jest członkiem, a także nie może wprowadzać w błąd opinii publicznej co do kwalifikacji prawnika.

5. Informacja o prawniku zamieszczona na stronie internetowej musi być zgodna z obowiązującymi go zasadami etyki dotyczącymi reklamy. W związku z tym prawnik powinien unikać stwierdzeń wprowadzających w błąd lub porównujących go z innymi albo w inny sposób nie dających się pogodzić z zasadami i wartościami zawodów prawniczych.

6. Jeżeli prawnik nawiązuje relację z klientem za pośrednictwem strony internetowej, to ma obowiązek zweryfikować tożsamość klienta wszelkimi dostępnymi metodami. Przed rozpoczęciem świadczenia pomocy prawnej prawnik ma obowiązek podać klientowi swoje nazwisko, poinformować go jak może się skontaktować z prawnikiem oraz o warunkach świadczenia pomocy prawnej, a zwłaszcza o wysokości wynagrodzenia.

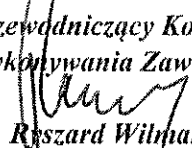
7. Prawnik korzystający ze strony internetowej powinien zawsze przestrzegać obowiązujących go zasad etyki w zakresie ustalania wysokości wynagrodzenia unikając dzielenia się wynagrodzeniem z nieprawnikami.

Ostateczny kształt wytycznych CCBE w tym zakresie nie został dotychczas sformułowany.

11. Uwzględniając powyższe regulacje, uznać należy, że radca prawny może wykonywać usługi świadczenia pomocy prawnej posługując się narzędziami właściwymi dla prowadzenia handlu elektronicznego przy zachowaniu warunków wykonywania tej działalności określonych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz przepisach prawa wewnętrznego uchwalanego przez samorząd radców prawnych.

12. Sposób dokonywania płatności (gotówka, przelew zwykły, przelew elektroniczny, karta płatnicza itp.) za wykonane usługi jest reglamentowany wyłącznie obowiązującymi regulacjami w zakresie rachunkowości i prawa podatkowego.

Opracował:
r. pr. Zbigniew Pawlak

Przewodniczący Komisji
Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP

r. pr. Ryszard Wilmanowicz